

ไทยได้รับรางวัล FDR ด้านคนพิการระดับโลก

วรากรณ์ สามโกเศศ

สุกฤษฎีการักษากรากาน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เมื่อต้นเดือนนี้ประเทศไทยได้รับรางวัลใหญ่ระดับโลกรางวัลหนึ่ง ซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อคนพิการในประเทศไทยและในโลก รางวัลนั้นก็คือ FRANKLIN DELANO ROOSEVELT INTERNATIONAL DISABILITY AWARD ประจำปี ค.ศ. 2001 สหประชาชาติได้ประเมินว่ามีประชากรโลกประมาณ 500 ล้านคนที่เป็นคนพิการ เขาเหล่านี้ไม่สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากปัญหาของสภาพร่างกายบางประการ และในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 80 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งหมายถึงว่าคนพิการส่วนใหญ่ถูกขังเค็มยิ่งขึ้นด้วยความยากจนและการถูกกีดกันจากสังคม ถ้านับจำนวนผู้คนในครอบครัวที่ถูกผลกระทบจากความพิการของคนเหล่านี้ด้วยแล้ว เชื่อว่ามีประชากรถึงหนึ่งในห้าของประชากรโลกหรือประมาณ 1,200 ล้านคน ที่มีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความพิการ

ในประเทศไทยคาดว่ามีคนพิการอยู่ประมาณ 5 ถึง 6 ล้านคน และถ้าใช้เกณฑ์ของสหประชาชาติแล้วเชื่อว่าอาจมีประชาชนไทยถึง 11-12 ล้านคน ที่มีชีวิตเกี่ยวข้องกับแต่ละวันกับความพิการของตนเอง หรือสมาชิกในครอบครัว และจำนวนไม่น้อยในตัวเลขของคนพิการนี้ที่ถูกทับถมซ้ำด้วยความยากจนและการถูกละเลยในอดีตอย่างสิ้นเชิง ที่เขียนว่าเป็นการละเลยในอดีตก็เพราะในปัจจุบันประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือคนพิการพอสมควร ถ้าวางหน้าจะได้รับรางวัล FDR ประจำปี 2001 ดังกล่าวแล้ว

ในปี 1982 ที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติได้ลงมติเป็นเอกฉันท์รับสิ่งที่เรียกว่า U.N. WORLD PROGRAMME OF ACTION CONCERNING DISABLED PERSONS (แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยคนพิการของสหประชาชาติ) เป็นกลยุทธ์ระดับโลกโดยมุ่งผู้การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และเท่าเทียมของคนพิการในทุกลักษณะของชีวิต ในทุกประเทศทั่วโลก ไม่ว่าพัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาก็ตาม ผู้ที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวก็คือ รัฐบาลของแต่ละประเทศ

สำหรับรางวัล FDR ที่ทรงเกียรตินี้ FRANKLIN AND ELENOR ROOSEVELT INSTITUTE และ THE WORLD COMMITTEE ON DISABILITY ได้ประกาศในปี 1995 ให้รางวัล FRANKLIN DELANO ROOSEVELT INTERNATIONAL DISABILITY AWARD โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยคนพิการของสหประชาชาติของประเทศต่างๆ

รางวัลนี้มีคณะกรรมการของสถาบัน FDR ที่เป็นผู้มีชื่อเสียงในระดับโลกจากนานาประเทศเป็นผู้ตัดสินโดยประเทศต่างๆ จะเป็นผู้เสนอตนเองเข้ารางวัลในแต่ละปี ประเทศผู้สมัครเข้าแข่งขันจะต้องส่งเอกสารระบุความก้าวหน้าของตนเอง ในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับโลกดังกล่าวในด้านต่างๆ เช่น ด้านกฎหมายการมีส่วนร่วมของคนพิการในการดำเนินงานของชุมชน การจ้างงาน การศึกษา ฯลฯ การมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็น การให้บริการฟื้นฟูและช่วยเหลือทางเทคนิคต่างๆ แก่คนพิการ การให้การฝึกอบรมแก่ผู้ให้บริการแก่คนพิการ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมการศึกษาสาธารณะเพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการและปรับปรุงทัศนคติที่มีต่อคนพิการ และการให้บริการสาธารณะต่างๆ แก่คนพิการ

สถาบัน FDR ที่เป็นผู้ให้รางวัลนี้ เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับโลกโดยมีมูลนิธิต่างๆ ทั่วโลก รัฐบาลสหรัฐอเมริกา และสหประชาชาติเป็นผู้สนับสนุน เหตุที่ใช้ชื่ออดีตประธานาธิบดี ROOSEVELT ก็เพราะเป็นผู้พิการที่ยิ่งใหญ่ถึงแม้จะเป็นโปลิโอเมื่ออายุได้ 39 ปี จนไม่สามารถยืนหรือเดินได้ด้วยตนเอง แต่ก็ต่อสู้ชีวิตจนได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีถึง 4 สมัย รับผิดชอบบทบาทของสหรัฐอเมริกาใน

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในทศวรรษ 1930 และสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทต่อสันติภาพของโลกในอดีตเป็นอย่างยิ่ง

การแข่งขันเพื่อรับรางวัลเป็นไปอย่างเข้มข้นในระดับโลกทุกปี คาดว่าในแต่ละปีมีผู้เข้าแข่งขันไม่ต่ำกว่า 50-60 ประเทศ สถาบัน FDR ระบุเงื่อนไขของกรณีสานเอกสารและวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผน เพื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่กล่าวแล้ว

อย่างรัดกุม ประเทศที่ได้รับรางวัล FDR นับแต่แรกจนถึงปัจจุบันมีดังนี้ เกาหลีใต้ (1997) แคนาดา (1998) ไอร์แลนด์ (1999) ฮังการี (2000) และประเทศสุดท้ายคือประเทศไทย (2001)

ประธานาธิบดีของทั้ง 4 ประเทศข้างต้นเป็นผู้รับรางวัลด้วยตนเอง โดยรางวัลประกอบด้วยรูปปั้นรอนซัวบนหน้าของอดีตประธานาธิบดี ROOSEVELT และเงินจำนวน 50,000 เหรียญสหรัฐ (2 ล้านบาท) ซึ่งประเทศผู้ชนะจะเป็นผู้มอบต่อให้แก่โครงการเพื่อคนพิการที่ไม่ใช่ของภาครัฐที่เด่นในประเทศต่อไป

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยชนะเลิศคณะกรรมการ จนสามารถชนะเลิศรางวัล FDR นี้ก็คือ การที่ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ออกใช้ และการร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของประเทศไทย เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2541 ในโอกาสครบรอบ 50 ปีของปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็นผลจากความพยายามของนักการเมืองร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และคนพิการมายาวนาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติฉบับประวัติศาสตร์สำหรับคนพิการ เป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการโดยแท้ นอกเหนือจากการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา และการฝึกอาชีพแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งชาติขึ้นด้วย (มีผู้แทนองค์กรคนพิการร่วมเป็นกรรมการด้วย ปัจจุบันองค์กรคนพิการมีส่วนร่วมในงานของคณะกรรมการที่ครอบคลุมทั้ง 76 จังหวัด)

สำหรับปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้น โดยแท้จริงแล้วก็คือคำสัญญาที่ประชาชนชาวไทยมีต่อคนพิการ ซึ่งมีผลในการให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคและสิทธิของคนพิการ ปฏิญญาดังกล่าวเป็นเอกสารอ้างอิงหลักในการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อคนพิการ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ก็เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ โดย

ระนุว่าบุคคลย่อมเสมอกันโดยกฎหมายและได้
ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม
กัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทาง
กายหรือสุขภาพจะกระทำมิได้ นอกจากนี้ยัง
ให้บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพได้รับสิ่งอ
ำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความ
ช่วยเหลืออื่นๆ จากรัฐและรัฐต้องสงเคราะห์ผู้พิ
การหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและ
พึงตนเองได้ แง่มุมที่สำคัญของรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ก็คือ การขจัดข้อจำกัดต่างๆ ที่กีดกัน
การใช้สิทธิของคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
สิทธิที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง (ก่อนหน้า
นี้คนพิการไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งและคนหู
หนวกไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง)

ในเชิงรูปธรรม การปฏิบัติตามกฎ
หมายและหลักเกณฑ์เพื่อผู้พิการในประเทศไทย
ถือได้ว่าก้าวไปไกลมากใน 10 ปีที่ผ่านมา
ไม่ว่าจะเป็นด้านฟื้นฟูสมรรถภาพทางการ
แพทย์ การฝึกอบรมพิเศษแก่บุคลากรที่ทำงาน
ด้านคนพิการ การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก
สำหรับคนพิการ การศึกษาสำหรับคนพิการ
(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 คุ้มครอง
สิทธิทางการศึกษาของคนพิการ ให้คนพิ
การทุกประเภทมีสิทธิได้รับการศึกษาพื้นฐาน
ฟรี 12 ปี) การจ้างงานคนพิการ การฝึกอาชีพ
การจัดกีฬาคนพิการ เช่น FESPIC GAMES
 ฯลฯ

อย่างไรก็ดีถึงแม้ประเทศเราจะมาไกลมาก
เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อ 10 ปีก่อน แต่ก็มีหน
ทางที่ต้องเดินอีกยาวไกลสำหรับการมีส่วนร่วม
ของคนพิการในสังคมอย่างเสมอภาคและ
เป็นธรรม องค์การคนพิการของไทยถือได้ว่ามี
ความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมผลักดันความก้าว
หน้าอย่างสำคัญควบคู่ไปงานในภาครัฐ ที่นำ
โดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

การได้รับรางวัลครั้งนี้คงจะไม่คิดถ้าจะ
กล่าวว่าเป็นผลงานพื้นฐานของผู้คนจำนวนมาก
ในวงการต่างๆ ที่ได้ร่วมกันผลักดันงาน
ด้านคนพิการในประเทศไทยมาช้านาน และ
หลายคนก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว และเป็นผลพวง
จากการเสนอเอกสารที่มีคุณภาพสูงเข้าแข่งขัน
ซึ่งเป็นผลจากการร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ
ระหว่างกรมประชาสงเคราะห์ สำนักเลขาธิการ
การนายกรัฐมนตรี นักวิชาการด้านคนพิการ
(โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถาบันราชภัฏสวนดุ
สิต) องค์การคนพิการ กระทรวงสาธารณสุข
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานเอกอัครราชทูตไทย
ประจำสหรัฐอเมริกา และกระทรวงการต่าง
ประเทศไทย

ชัยชนะครั้งนี้คือชัยชนะของผู้พิการและ
ของคนไทยทุกคน เพราะเป็นการประกาศให้
โลกได้รับทราบถึงความพยายามของคนไทย
ในการสร้างสังคมที่เสมอภาค เป็นธรรม และ
มีประสิทธิภาพ และรับทราบความสำเร็จใน
ระดับหนึ่งในงานด้านคนพิการของไทย ชุด
สั้นๆ ก็คือประเทศไทยได้เกิดแล้วในชุมชน
แนวหน้าของงานด้านคนพิการในระดับโลก
อย่าคิดว่าเรื่องของคนพิการเป็นเรื่อง
ไกลตัวนะครับ เพียงพรบตาเดียวของความ
ประมาท ท่านอาจเป็นส่วนหนึ่งของคนพิ
การ 5-8 ล้านคนในประเทศไทยได้อย่าง
ง่ายดาย